

Bijlage HAVO
2019

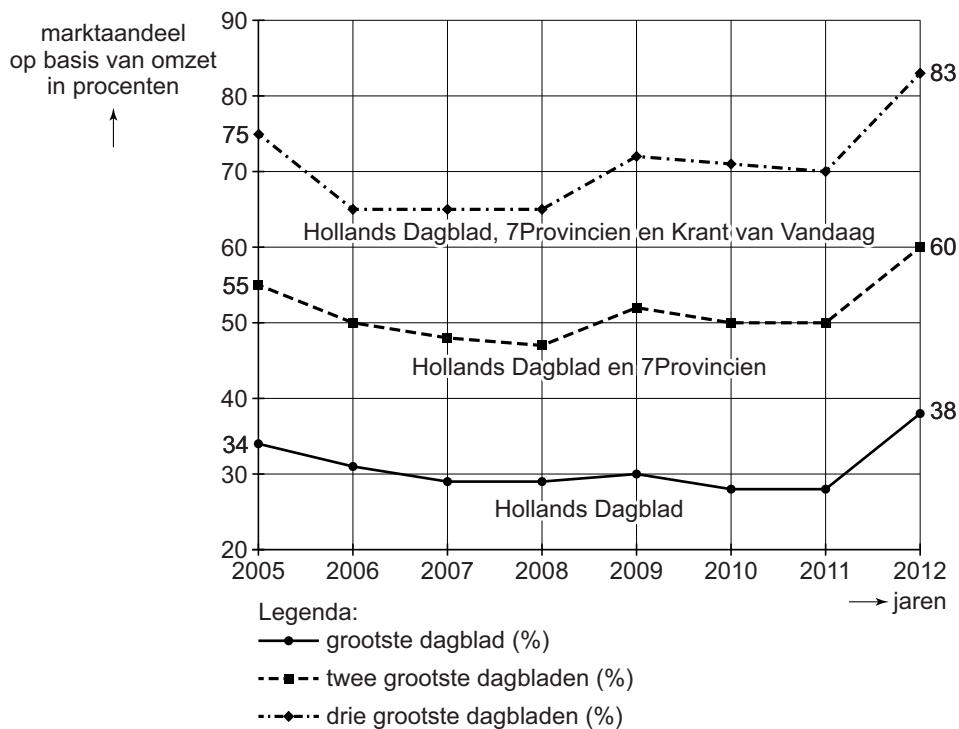
tijdvak 1

economie

Bronnenboekje

Opgave 1 Papier hier!

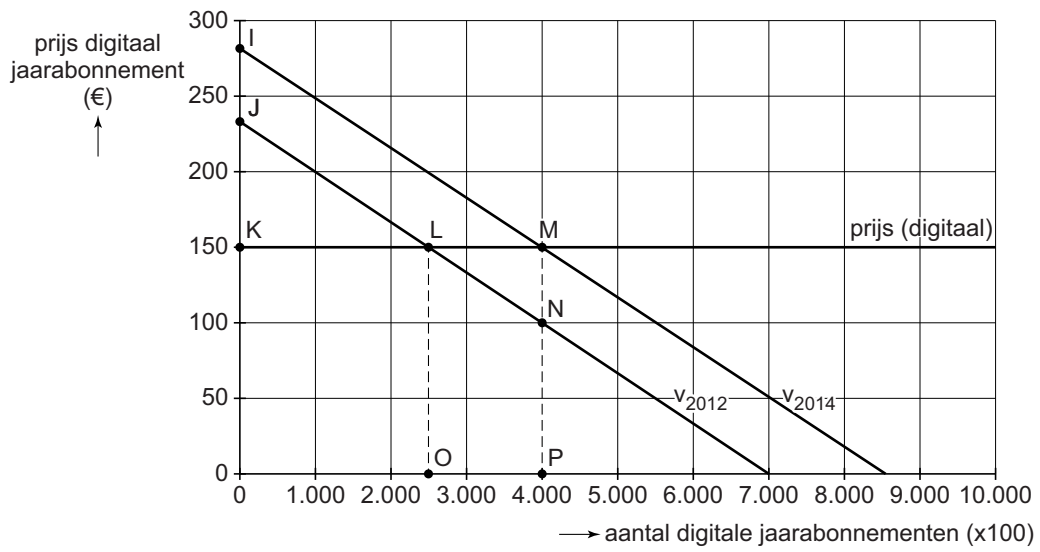
bron 1 marktaandeel op basis van de omzet van de drie grootste dagbladaanbieders van papieren krantenabonnementen

bron 2 gegevens van het papierplus-jaarabonnement van de Krant van Vandaag (periode 2012-2014)

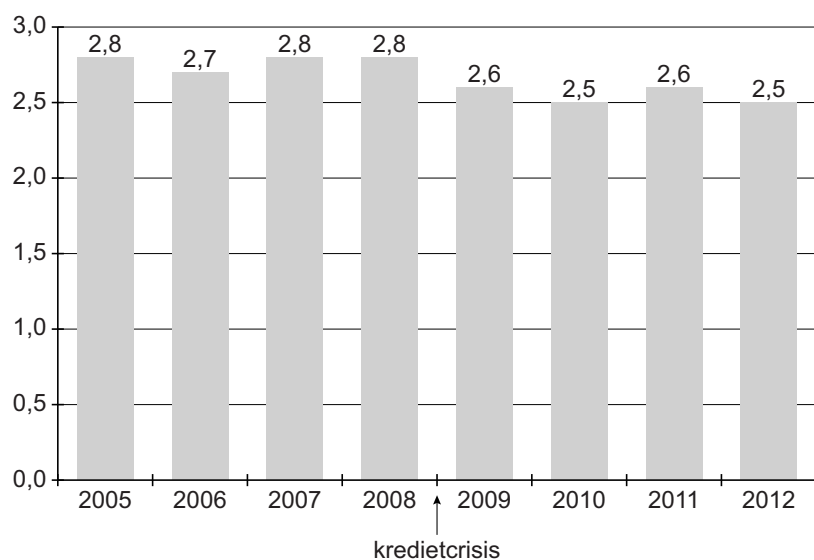
	2012	2013	2014
prijs papierplus-jaarabonnement in euro's	390	398	409
aantal papierplus-jaarabonnementen	713.000	696.600	.....
prijselasticiteit vraag papierplus-jaarabonnement	-1,1	-1,1	-1,1

bron 3 gegevens van het digitale jaarabonnement van de Krant van Vandaag (periode 2012-2014)

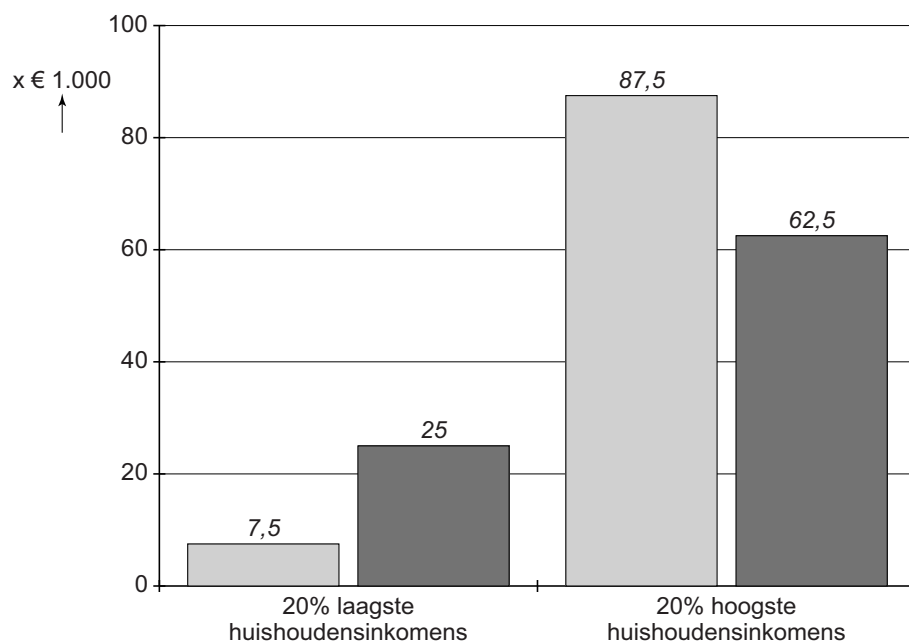

Opgave 2 Een crisis maakt verschil

bron 1 verhouding tussen de 20% hoogste en 20% laagste huishoudinkomens

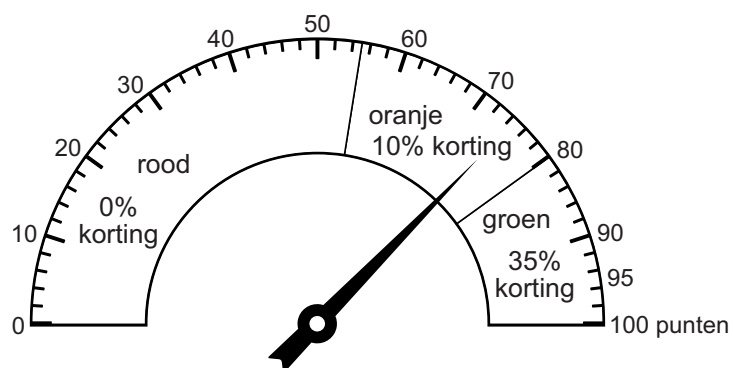

bron 2 primaire en secundaire huishoudinkomens in euro's in 2012

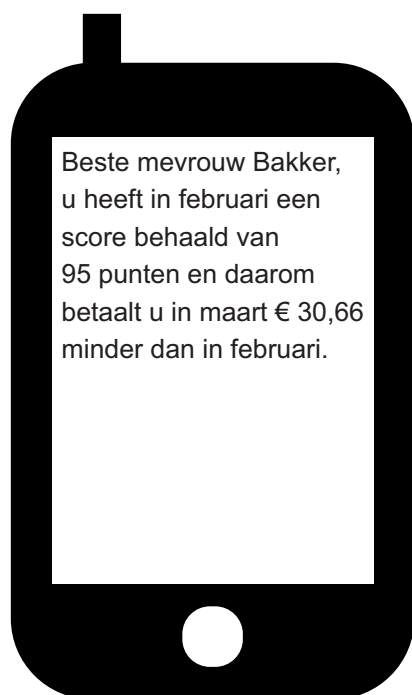

Opgave 3 De verzekeraar rijdt met u mee!

bron 1 PHYD-scorebord per 1 februari mevrouw Bakker

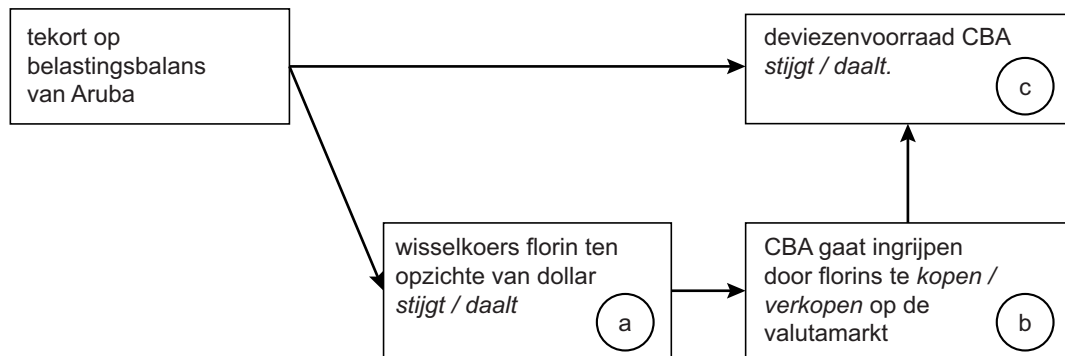

bron 2 bericht van de verzekeraar

Opgave 4 De zon schijnt niet altijd op Aruba

bron 1 effect van de betalingsbalans op de deviezenvoorraad CBA

bron 2 enkele gegevens van Aruba, 2013

omvang bevolking	111.000 personen
bbp per hoofd (nominaal)	24.430 \$
bbp per hoofd (reëel, in prijzen van 2012)	21.739 \$
overheidsschuld	67% van het bbp (nominaal)
overheidstekort	6% van het bbp (nominaal)
vaste wisselkoers dollar - florin	1 \$ = 1,79 AWG

Opgave 5 Dat kost energie

bron 1 energietarieven van stroom en gas bij EnerGas

contract	product stroom	product gas	vaste leveringskosten
	<i>per kWh</i>	<i>per m³</i>	<i>per product per maand</i>
Zekur (3 jaar vaste tarieven)	€ 0,20716	€ 0,59274	€ 7,00
Zekur (3 jaar vaste tarieven) + Galaxus Tablet4	€ 0,20716	€ 0,59274	€ 10,00
Zekur (3 jaar vaste tarieven) + TabPad air	€ 0,20716	€ 0,59274	€ 15,50
Zekur (3 jaar vaste tarieven) + iSmart6s	€ 0,20716	€ 0,59274	€ 15,50
Zekur (3 jaar vaste tarieven) + TechnoThink laptop	€ 0,20716	€ 0,59274	€ 15,50
Free (variabele tarieven, onbepaalde tijdsduur)	€ 0,21261	€ 0,57375	€ 4,99

bron 2 pay-off matrix wel of niet inhuren van een callcenter

		Green Energy	
		wel inhuren	niet inhuren
EnerGas	wel inhuren	(-2 ; -2)	(+2 ; -4)
	niet inhuren	(-4 ; +2)	(0 ; 0)

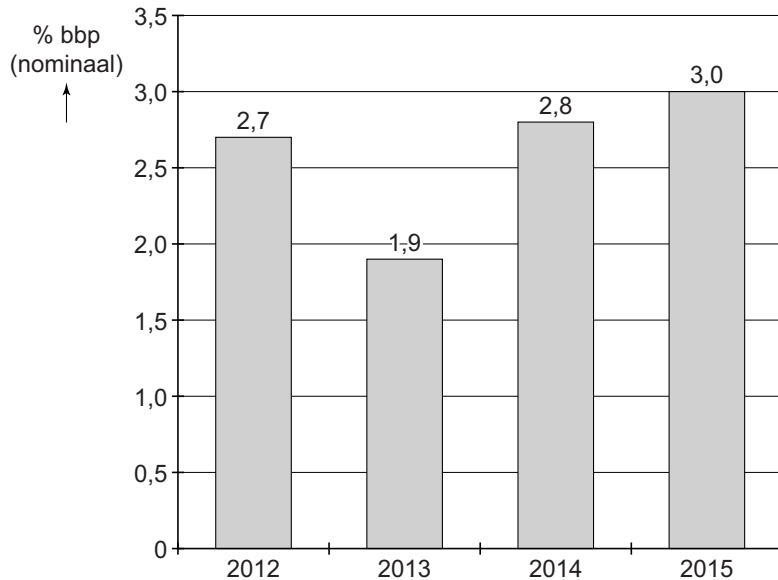
Toelichting:

De getallen in de matrix betreffen de toe- of afname van de winst in miljoenen euro's.

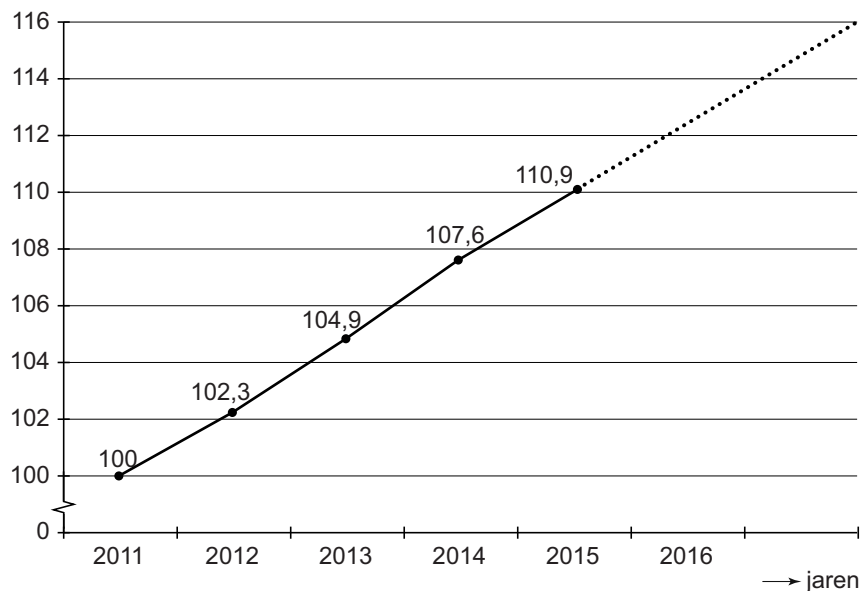
Opgave 6 80 jaar bbp, 80 jaar discussie

bron 1 enkele statistieken van de Amerikaanse economie

procentuele groei nominaal bbp ten opzichte van het voorgaande jaar

ontwikkeling consumentenprijsindex (2011 is basisjaar)

bron 2 verdeling van het bbp (2014) over de Amerikaanse bevolking, weergegeven in Lorenzcurven

